

Hyvä yleisö, hyvät ehdokkaat, kirjojen ja kirjallisuuden ystävät, lukijat.

Läpäiseviä, hengästyttäviä ja hengittäviä lukukokemuksia. Sellaisia ovat kaikki tämän vuoden lasten- ja nuortenkirjallisuuden Finlandia-palkinnon ehdokkaat.

Kun luin kirjoja, tunsin, että olin saanut lahjan. Siis kunnian, valita voittaja näiden paljon antavien kirjojen joukosta.

Kaikki ehdokkaat tarjoavat lohdullisen myötätuntoisen turvapaikan maailmassa, jossa rytisee ja tuulee välillä niin kovaa, että hengitys on salpautua. Näiden kirjojen lukeminen on ollut hieno matka lasten ja nuorten päähenkilöiden ja kirjailijoiden mieliin. Kirjailijat luottavat lukijan ajattelukykyyn tarttumalla rohkeasti universaaleihin aiheisiin yksityisen kokemuksen kautta.

Lukumatkani edetessä ystäväni ja työtoverini teatterilla utelivat tuntemuksiani. Iloisena ja ylpeänä sanoin, että lasten- ja nuortenkirjallisuuden korkea taso on turvassa tänään.

Ehdolla olevat kuvakirjat tarjoavat tärkeän hetken luettaessa lapselle ääneen, kuvitukset huikaisevat ja liikuttavat herkkyydellään.

Kirjat muuttivat ja liikuttivat minua, ajattelin kaikkia niitä jotka pelkäävät, tunsin halua auttaa ja osallistua. Pohdin omaa lapsuuttani ja nuoruuttani. Kirjat avasivat näkymiä epävarmuuteen, jota koemme kasvaessamme aikuisiksi. Ne myös rohkaisivat tuntemaan ja tunnistamaan surua, rakkautta, vihan mielettömyyttä, kauneutta ja erilaisuuden hyväksymistä.

Elän itse varhaisnuoren tyttären kanssa ja lähipiiriini kuuluu paljon eri-ikäisiä lapsia ja nuoria. Juuri tällainen kirjallisuus saa lapset ja nuoretkin lukemaan. Jokainen lukukokemus sysää elämässä eteenpäin, houkuttelee suhtautumaan ympäröivään maailmaan uteliaasti ja kysellen.

Sitten itse palkinnon saaja. Lukiessani tätä kirjaa muistin, millaista on rakastua, miltä tuntuu ensi suudelma. Ne ovat väkeviä ja riipiviäkin hetkiä. Lasten- ja nuortenkirjallisuuden Finlandia-palkinnon saa tänä vuonna Juuli Niemen Et kävele yksin.

“Älä saata enää tästä edemmäs. Minä en halua, että kävelet pimeällä metsän poikki yksin.

Ada katsoo minua yllättyneenä, ihan kuin kukaan ei olisi ikinä sanonut hänelle mitään sellaista. Se tulee saman tien mieleeni. Ehkei kukaan olekaan.

Minullakaan ei ole isää.”

“Kumarrun Adaa kohti. Hän ei vetäydy pois.

Ada maistuu minttuteeltä. Ehkä muistan sen maun ikuisesti juuri ennen kuin kosketan toista. En kosketa enää ketään toista. En ole koskaan koskettanut ketään toista.”

Et kävele yksin on kirja elämän opettelemisesta monikulttuurisessa Suomessa. Ada elää boheemin äitinsä kanssa ränsistyvän puutalon yläkerrassa. Toinen kertoja Egzon avaa lukijalle lähiössä elävän maahanmuuttajan kokemuksen. Lähiössä on turvallinen säännöstönsä. Aivan omat tunnistettavat lait ja roolit pätevät koulun pihalla ja luokkahuoneissa. Et kävele yksin on kahden kertojansa ansioista sekä tyttöjen että poikien kirja. Se, niin kuin paras lasten- ja nuortenkirjallisuus on – on myös aikuiselle lukijalle väylä nuorten kipuilevaan kasvuvaiheeseen.

Et kävele yksin. Kukaan meistä ei halua kävellä yksin, ainakaan koko ajan. Miten lohdullinen nimi kirjalle!

Juuli Niemen kieli on kaunista ja ajattelu lentää välillä korkealle tarkastelemaan henkilöiden elämää kertojan näkökulmasta. Kirjan elokuvallisuus, tuoksut ja maut hurmaavat lukijan.

Tunne siitä että on väärässä paikassa, ajan kulumisen suhteettomuus nuoren elämässä, kohtaamisen vaikeus ja epävarmuus omasta identiteetistä ja asemasta kuljettivat minut omaan nuoruuteeni. Tässä kirjassa ”mieli on maailman suurin kapinallinen.”

Ada haluaisi olla valossa. Nuorten täytyy saada olla valossa ja tulla kuulluiksi. Me näemme nuoria kadulla, liikennevälineissä, mainoksissa ja uutisissa, mutta vaatii uskallusta kohdata heidän mielensä. Vaatii uskallusta hyväksyä erilaisuus.

Juuli Niemi tuo nämä nuoret keskiöön ja tekee heistä tärkeitä myötätuntoisesti. Lämpimät onnittelut, Juuli!

Vuokko Hovatta